

Namazdan sonraki uzun tesbihatın, detaylı olarak hadis dayanakları konusunda bilgi verir misiniz?

Nur talebelerinin bir evradı olan tesbihatın içeriğinin ve terkinin Kur'an ve sünnete uygun olduğunu aşağıdaki izahlara göre rahatlıkla söyleyebiliriz. **Şöyle ki;**

Bir misal olarak en uzun tesbihat olan sabah namazının terkip ve içeriğini sırasıyla inceleyelim.

a) Ezandan ve kametten sonra vesile duası okunur:

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْقَصِيْلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيْعَادَ

"Allahumme rabbe hâzihî'd-da'veti't-tâmmeh ve's-salâti'l kâimeh, âti Muhammeden'il vesîlete ve'l-fadîlete ve'b'ashu mekamen Mahmûden ellezi veadteh. İnneke la tuhliful mîâd."

Ezandan sonra, Hz. Peygambere (asm) salâvat getirmek sünnet; vesile duasını yapmak menduptur.(1) Buhârî'de yer alan rivayete göre her kim ezanı işittiğinde ardından bu duayı okursa Peygamberimiz (a.s.m) şefaatinin ona vâcib olacağını bildirmiştir.(2)

Şâfiî mezhebinin bir fıkıh kitabı olan "**İânetü't-Tâlibin**" müezzinin, kamet getirenin, ezan ve kameti dinleyenin ellerini kaldırıp açarak vesile duâsını okumalarının sünnet olduğu yazmaktadır.(3) Şafii mezhebinden olan Bediüzzaman Hazretleri de sünnet olarak ezandan sonra da kametten sonra da "**Vesile Duâsı**" okumuştur.

b) Sabah namazının farzından sonra sünnet olan "selam duası"

okunur. Çünkü Rasûlullah (asm), selâm verip namazdan çıkınca üç defa istiğfar eder ve "**Allâhümme ente's-selâm ve minke's-selâm tebârekte yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâm** / Allah'ım selâm sensin. Selâmet ve esenlik sendendir. Ey azamet ve kerem sahibi Allah'ım, sen hayır ve bereketi çok olansın." derdi.(4)

c) Arkasından "Salâten Tüncinâ" ya da "Salât-ı Münciye" olarak bilinen salavat okunur.

"Allâhümme sâlli alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli seyyidinâ Muhammed. Salâten tuncinâ bihâ min cemîl ahvâli ve'l-âfât. Ve

takdîlenâ bihâ cemiâ'l-hâcât. Ve tutahhirunâ bihâ min cemî'is-seyyiât. Ve terfeunâ bihâ indeke â'led-deracât. Ve tûbelliğunâ bihâ aksa'l-gâyât. Min cemî'il-hayrâti fi'l-hâyâti ve ba'de'l-memât. Âmin yâ mücib'ed-deavât, ve'l-hamdü lillâhi rabb'il-âlemin."

(Allah'ım! Efendimiz Muhammed'e ve Efendimiz Muhammed'in Âline öyle bir salât ve rahmet eyle ki, Onunla bizleri bütün dehşetli korku ve her türlü âfetlerden halas eyle, bütün ihtiyaçlarımızı yerine getir, bizleri bütün günah ve kötülüklerden temiz kıl, yanında en üstün derecelere yükselt, bizleri gerek hayatta ve gerekse öldükten sonra bütün hayırların en yüksek gayelerine vasil eyle. Ey bütün dua ve isteklere cevap veren Mucîb! Duamızı kabul eyle. Hamd olsun Âlemlerin Rabbi olan Allah'a ki, hamd ancak O'na mahsustur.)

"Salâten Tüncinâ" hakkında "*Şifâü'l-Eskâm*" eserinde Fakihânî Rahimehullah Ebû Mûsâ Darir'den şöyle nakleder:

“Bir gemi yolculuğunda Aklabiye denilen çok şiddetli bir fırtınaya tutulan bu zat, uyku esnasında Resulullah Efendimizi görür ve Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem kendisine bin defa okumak üzere Salâten Tüncinâ Salavât-ı Şerifesini tâlim buyurmalarını söyler. Nihâyetinde tüm gemi halkının kurtulduğunu nakleder.”(5)

Bu salâvat ve dua Bedüzzaman Hazretlerinin bizzat kendisi için yazdırdığı ve vefâtına kadar da yanından ayırmadığı Cevşen-i Kebîr defterinde kayıtlıdır. Bediüzzaman Hazretleri bu salâvat hakkında defterine şu notu yazdırmıştır:

“Meşhûr-u âlem ve gâyet mücerreb ve umûm aktafların mergûbu bir salavât-ı şerîfedir.”(6)

Keza hadis-i şeriflerde de bu mahiyette dualar mevcuttur. Birkaç örnek vermek gerekirse Ümmü Gülsûm binti Ebî Bekr rivâyet ediyor: Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm, Âişe'ye şu duâyı öğretti:

“Allah'ım! Senden şimdi ve gelecekte (olacak) olan, bildiğim ve bilmediğim bütün hayırları istiyorum. (...) Allah'ım! Senden kulun ve Resûlün Muhammed'in istediği bütün hayırları istiyorum.”(7)

Velhasıl, namazdan sonra salâvat getirmek sünnete uygun bir davranıştır. Nitekim Ebu Davud, Nesaî ve Tirmizî'in rivayet ettiği bir hadiste Peygamberimiz (a.s.m) şöyle buyurmuştur:

“Biriniz namazı kıldıktan sonra, Allah’a hamdu sena etsin, sonra Peygamber’e salâvat getirsin, ondan sonra dilediği duaları yapsın.”(8)

ç) Müteakiben bir defa:

"Allâhumme innâ nukâddimu ileyke beyne yedey külli nefesin ve lemhatin ve lahzatin ve tarafatin yatrifu bihâ ehlü's-semâvâti ve ehlü'l-aradîyn, şehâdeten eşhedü en..."

(Allah'ım! Her nefeste, her bakışta, her anda, semâlar ve yerler ehlinin her göz açıp kapamasında sana şehadetimizi takdim ederiz ki:) dedikten sonra on defa:

"Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâ şerike leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hâmdü yuhyi ve yumit ve hüve hayyun lâ yemût biyedihi'l-hayr ve hüve alâ külli şey'in kadir." denir. Onuncusunda sonuna **"ve ileyhi'l-masîyr."** eklenir.

Yine burada da Allah'ı tesbih eden ifadelerin bir benzerini hadis-i şeriflerde görmekteyiz. Ebû Zerr (r.a) gelen bir rivâyete göre Rasûlullah Efendimiz (asm) buyurdu ki:

“Her kim, sabah namazından sonra diz çökmüş olarak, konuşmadan önce on defa **'Lâ ilâhe illallahü vahdehü lâ şerîke lehü; Lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü yuhyî ve yümîtü ve hüve alâ külli şey'in kadîr.' derse, kendisine onlarca sevap yazılır, on günahı silinir, on derece yükseltilir, o günün tamamında her şerden emin ve emniyette olur, şeytandan korunur ve o gün hiçbir günah ona ulaşarak amelini iptal etmez!”**(9)

d) Sonra eller ters çevrilerek:

Peygamber Efendimiz (a.s.m), **“Allah’tan bir şeyin olmasını istediği zaman ellerinin içini yukarıya çevirirdi. Ancak bir şeyden sakınacağı zaman ise ellerinin içini aşağıya çevirirdi.”**(10)

Allâhümme ecirnâ min'en-nâr (3-5 veyâ 7 defâ söylenir)

Namaz sonrası tesbihâtın bu kısmı Peygamber Efendimiz (asm) tarafından özellikle sabah ve akşam namazlarından sonra okunması tavsiye edilmiştir. Müslim b. Hâris et-Temimî babasından şunu rivâyet etmiştir: “Peygamber Efendimiz (asm) bana şöyle buyurmuştur:

"Akşam namazını kıldığın vakit, namazdan sonra hiç konuşmadan yedi kez 'Allahümme ecirnî min'en-nar' / Allah'ım, beni cehennem ateşinden koru.' der ve şayet o gece ölürsen cehennem ateşinden beraat olunursun ve eğer sabah namazından sonra aynı şekilde dersin ve gün akşama kadar olan zamanda ölürsen yine cehennem ateşinden beraat olunursun.”(11)

Duadaki metin farklılığı olarak hadis-i şerifte geçen **ecirnî "ben"** ifadesine karşılık, tesbihatta geçen **ecirna "biz"** demektir ki cemaatle yapıldığında söylenir.

**"Allâhümme ecirnâ min fitneti'd-dîniyyeti ve dünyeviyyeh
Allâhümme ecirnâ min fitneti ahiri'z-zamân
Allâhümme ecirnâ min fitneti'l-mesihî'd-deccâli ve's-sufyân
Allâhümme ecirnâ mine'd-dalâlâti ve'l-bıd'ıyyâti ve'l-beliyyât
Allâhümme ecirnâ min şerri'n-nefsi'l-emmâreh
Allâhümme ecirnâ min şurûri'n-nüfûsi'l-emmârati'l-firâvniyyeh
Allâhümme ecirnâ min şerri'n-nisâ
Allâhümme ecirnâ min belâ'in-nisâ
Allâhümme ecirnâ min fitneti'n-nisâ
Allâhümme ecirnâ min azâbi'l-kâbr
Allâhümme ecirnâ min azâbi'l-yevmi'l-kıyâmeh
Allâhümme ecirnâ min azâbi cehennem
Allâhümme ecirnâ min âzâbi kahrik
Allâhümme ecirnâ min nâri kahrik
Allâhümme ecirnâ min azâbi'l-kabri ve'n-nîrân
Allâhümme ecirnâ mine'r-riyâi ve's-sum'âti ve'l-ucubi ve'l-fâhr
Allâhümme ecirnâ min tecâvuzi'l-mülhidîyn
Allâhümme ecirnâ min şerri'l-munâfıkîyn
Allâhümme ecirnâ min fitneti'l-fâsıkîyn."**

Yukarıdaki istiaze dualarına baktığımızda şerrinden Allah'a sığınılanların dini ve dünyevi fitneler, ahir zaman fitnesi, deccal ve süfyan fitnesi, dalalet ve belalar, nefsi

emmare, firavunlaşmış nefisler, bazı kadınların içindeki şerli-belalı-fitneler (*Bu duayı kadınlar da yapar. Çünkü ahir zamanın en büyük fitne ve belası, bazı ahlak yoksunu ve fitneci kadınlardan gelmektedir.*), kıyamet gününün azabı, cehennem azabı, Allah'ın kahr azabı ve ateşi, yalancı şöret, kibir, övünmek, inkârcıların tecavüzü, münafıkların şerri, fasıkların fitnesi gibi kişileri ve toplumları helakete sürükleyen başlıca unsurlar olduğu görülecektir. Benzer anlamların hadis-i şeriflerde de olduğuna dair birkaç örnek verelim:

Ebû Hüreyre (r.a)'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (a.s.m) şöyle buyurdu:

“Biriniz namazda tahiyâtı bitirdiği zaman, dört şeyden Allah’a sığınarak şöyle desin:

'Allâhümme innî eûzü bike min azâbi cehennem ve min azâbi'l-kabr ve min fitneti'l-mahyâ ve'l-memât ve min şerri fitneti'l-mesîhi'd-deccâl'

'Allah'ım, cehennem azâbından ve kabir azâbından, hayat ve ölüm fitnesinden, deccâlin fitnesine uğramaktan sana sığınırım.'”(12)

Başka bir rivayet ise şöyledir: Aişe (r.anha)'nın haber verdiği göre, Rasûlullah (asm) namazda şöyle dua ediyordu:

“Allah'ım! Kabir azabından sana sığınırım, Mesih deccalin fitnesinden sana sığınırım. Hayatın ve ölümün fitnelerinden sana sığınırım. Allah'ım, günah işlemekten ve borçtan sana sığınırım.”

Resulullah (sav)'in bir başka duası da şöyledir:

"Allah'ım, şikak ve nifaktan ve kötü ahlaktan sana sığınırım."(13)

Tesbihatta, Allah'a sığınılan tehlikelerden biri de şerli-belalı-fitne kadınlardır. Nitekim Peygamber Efendimiz (sav) bir hadis-i şeriflerinde **"Ben, benden sonra erkekler için kadınlardan daha tehlikeli bir fitne** (imtihan sebebi) **bırakmadım."** demiştir.(14)

e)“Allâhümme ecirnâ ve ecir vâlideynâ ve talebete rasâili'n-nûru's-

sâdikîyne fi hizmeti'l-kur'âni ve'l-imân, ve ahbâbene'l-mü'minîne'l-muhlisîyne ve akribâenâ ve ecdâdenâ mine'n-nâr."

(Allah'ım! Bizi, anne-babamızı, Kur'ân ve iman hizmetinde çalışan sâdik Risale-i Nur Talebelerini, ihlâslı, imanlı dostlarımızı, akrabalarımızı ve ecdadımızı cehennem ateşinden kurtar.)

Sonra eller yukarı çevrilerek duaya devam edilir:

"Bi afvike yâ mücir bi fadlike yâ gâffâr. Âllâhümme edhılne'l-cennete mea'l-ebrâr. Âllâhumme edhılne'l-cennete meâ'l-ebrâr. Allâhumme edhılâ ve edhı'l-üstâdenâ Said-i Nursî radiyallahu anh ve vâlideynâ ve talebete rasâili'n-nûru ve ihvânenâ ve ehâvatenâ ve akribâenâ ve ecdâdenâ ve ahbâbene'l-mü'minîne'l-muhlisîyne fi hizmeti'l-imâni ve'l-Kur'ân, el cennete meâ'l-ebrâr, salli alâ nebiyyike'l-muhtar ve âlihi'l-athâr ve ashâbihi'l-ahyâr ve sellim mâdâme'l-leylü ve'n-nehâr. Âmin, velhamdü lillâhi rabbil âlemin."

(Affınla kabul buyur ey halas eden, kurtaran Mücîr! Fazlınla kabul buyur ey günahları bağışlayan Gaffâr! Allah'ım! Bizleri Ebrar olan iyilerle Cennet'e idhal eyle. Allah'ım! Bizi, Üstadımız Said Nursi'yi (Allah ondan razı olsun) ana-babamızı, sadık Risale-i Nur Talebelerini, erkek ve kadın kardeşlerimizi akrabalarımızı, ecdadımızı, iman ve Kur'ân hizmetinde çalışan ihlâslı, imanlı dostlarımızı, Seçkin Peygamberinin şefaâtî, Onun pak, âli ve hayırlı Sahabilerinin hürmetine, iyilerle beraber Cennet'e idhal eyle.)

Tesbihatin bir parçası olan dualara baktığımızda bunların kişinin istikametine katkı sağlayıp; dikkat ve hassasiyet isteyen bu ahir zamanda onu motive edecek, akıl ve gönül dünyasına canlılık kazandıracak özlü ifadelerden oluştuğu görülmektedir. Bunun yanı sıra insan; tâbi olduğu manevî lidere sevgi, saygı ve bağlılığını ifade ettikçe ve bu duygular gönlüne iyice yerleştikçe liderinin getirdiği öğretiyeye, emir ve yasaklara bağlılığı da o nispette artacaktır.

f) Ardından bilinen namaz tesbihatıyla devam edilir:

"Subhânallâhi ve'l-hâmdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhü vallâhu ekber, ve lâ hâvle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyü'l-azîym." denir ve Ayetü'l-Kürsi okunduktan sonra tesbih çekilir:

Hadis-i şerifte vardır ki; **"Her kim ki farz namazın akabinde Âyetü'l-kürsî'yi okursa, bir sonraki namaza kadar Allah'ın korumasında olur."**(15)

33 Sübhânallâh,

33 Elhamdulillâh, 33 Âllâhu Ekber.

Tesbihlerden sonra:

"Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâ şerike leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hâmdü yuhyi ve yumit, ve hüve hayyun lâ yemût, biyedihî'l-hayr ve hüve alâ külli şey'in kadir ve ileyhi'l-masîyr."

denir ve namazın duası yapılır. Bu zikrin Buhari (1/214), Ibn-i Hibban (1/272), Tirmizi (189, 197, 385)' de kayıtlı olduğu Abdulkadir Badilli tarafından "*Kudsi Kaynaklar*" kitabında belirtilmiştir.(bk. *Kudsi Kaynaklar s. 907-917*)

Duâdan sonra;

Fa'lem ennehu denir ve 33 defa (sabah namazından sonra 100 defa okunabilir) **Lâ ilâhe illâllâh** okunur. Sonunda **Muhammede'r- resûlullâhi sallallâhü teâlâ âleyhi ve sellem** denir.

Daha sonra 10 defa:

"Lâ ilâhe illallâhu'l Melikül Hakkul Mübin Muhammedün Rasulullahi Sadikul Va'dil Emin" (Mülk sahibi Melik, hak ve varlığı birliği apaçık Mübin olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Vadinde sadık ve emin olan Muhammed (asm) Allah'ın Rasulüdür.) denir.

"Lâ ilâhe illallâhu'l Melikül Hakkul Mübin" ifadesiyle ilgili olarak, Peygamber Efendimiz (asm)'a, Hz. Cebrail'in şöyle dediği rivayet edilir:

"Ey Muhammed, senin ümmetinden kim her gün yüz defa Lâ ilâhe illallâhül melikül hakkul mübîn derse, bu onun için fakirlikten kurtulmaya vesile olur, kabir yalnızlığında kendisine yoldaş olur ve bununla zenginliği celb etmiş yani kendisine çekmiş ve cennetin de kapısını çalmış olur."(16)

Bu ifadenin yanı sıra **"Muhammedün Rasulullahi Sadikul Va'dil Emin"** diyerek **Allah resulünü övmek ve tenzih etmek** dua ve niyazda bulunmaktır.

g) Sonra besmele çekip:

"İnnallâhe ve melâiketehû yusallûne alennebiyy; yâ eyyühellezine âmenu, sallû aleyhi ve sellimu teslîmâ."

“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin, selam edin.” (Ahzab, 33/56) âyeti okunup **Lebbeyk** (buyurun efendim) denir.

Salât, dua etmek, hayrı ve hayrı celp edecek sözleri söylemek anlamına gelmektedir. Allah'ın (c.c) Peygamberimize salâtı, kendisine hayır takdir etmesidir; ona rahmet ve mağfiret etmesi, bereketini ve rızasını lütfetmesi ve meleklerinin yanında onu övmesidir. **Ayette Allah ve melekler için sadece salât kavramı zikredilmişken müminlere, salata ilaveten ona selam etmeleri de emredilmiştir.** Âyette geçen **“selâm”** kelimesi eksikliklerden ve her türlü musibetlerden korunmuş olmayı Allah'tan niyaz etme anlamını taşır. Hz. Peygamber (asm)'e selâm vermek, mü'minlerin birbirine verdiği gibi kabr-i şerifini ziyaret ettiğimizde O'na selâm vermek, ayrıca zaman zaman ve özellikle ismi anıldığında manevi şahsiyetini selâmlamaktır. **Salât**, selâm manasını ihtiva ediyorsa da selâm da insanların O'na itaat etmeleri ve O'nun şeriatını yaşamalarını dilemek gibi özel manalar vardır. Çünkü **Allah Resulü'ne salâtın, ancak her konuda ona itaat etme anlamına gelen selam ile ağırlığı olur.**(17) Aşağıdaki salatü selamlara ve dualara baktığımızda bu anlamları telkin ettiği görülmektedir.

"Allâhümme sâlli alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ ali seyyidinâ muhammedin biadedi külli dâin ve devâin ve bârik ve sellim aleyhi ve aleyhim kesirâ."(Üç defa okunur)

"Salli ve sellim yâ rabbi alâ hâbibike muhammedin ve alâ cemî'il-enbiyâi ve'l-mürselîn, ve alâ âli küllin ve sâhbi küllin ecmâin, âmîn, velhâmdulillâhi râbbi'l-âlemîn."

**Elfü elfi salâtin ve elfü elfi selâmin âleyke yâ Rasûllallâh
Elfü elfi salâtin ve elfü elfi selâmin âleyke yâ Habîballâh
Elfü elfi sâlâtin ve elfü elfi selâmin âleyke yâ emîne vahyillâh**

"Allahumme salli ve sellim ve bârik alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihi ve ashâbihî, biadedi evrâki'l-eşcâr ve emvâci'l-bihâr ve katarâti'l-emtâr. Vâğfirlenâ verhamnâ ve'l-tüfbinâ ve bi üstâdinâ ve vâlideynâ ve bi talebeti rasâili'n-nuru's-sadıkîyne yâ ilahenâ bi külli salâtin minhâ eşhedühen lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne muhammeden rasûllullâhi sallallâhu teâlâ âleyhi ve sellem." denir.

h) Sonra aşağıda iki satırını meali ile verdiğimiz Tercüman-ı İsm-i Âzâm Duası besmele çekilip okunur:

Subhaneke ya Allâh tealeyte yâ Rahman ecirnâ mine'n-nâr bi afvike yâ Rahmân

Subhaneke ya Râhiym tealeyte yâ Kerim ecirnâ mine'n-nâr bi afvike yâ Rahmân

....

(Sübhânsın, münezzehsin, sana sığınırım ey binbir esma sahibi, mutlak ve gerçek mabûd olan Allah! Herşeyden üstün ve yücesin, ey bol rahmet eden, fark gözetmeden herkesi rızıklandıran Rahman! Affınla bizi azap ateşinden ve cehennemden kurtar ya Rahman.)

(Sübhânsın, münezzehsin, sana sığınırım ey hususi rahmet gösteren, sevgili kullarına mağfiret edip Cennet bahşeden Rahim! Her şeyden üstün ve yücesin, ey bol kerem sahibi, umulmadık yerden ihsan eden Kerîm! Affınla bizi azap ateşinden ve cehennemden kurtar ya Rahman.)

“İsm-i Âzâm”, Allah’ın en yüce ismi demektir. Hadislerde Allah’ın ism-i âzamı olarak birden çok isim zikredilmiştir. Bu isimlerin başında Allah sonra Rahmân, Rahîm, Mennân, Ehad, Samed, Hayy, Kayyûm, Bedî’u’s-semâvâti ve’l-ard, Zû’l-celâli ve’l-ikram, lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illâ ente isim ve zikirleri gelmektedir.(18) Resûlullah İsm-i Âzam anılarak yapılan duaların Allah katında makbul olacağını bildirmiştir.

Kur’an “En güzel isimler Allah’ındır; bu güzel isimlerle O’na dua edin.”(A’raf, 7/180) demektir. Şu halde insan, bu isimlerle Allah’a yakarıшта bulunmalıdır. Yukarıdaki duada seksenden fazla esma ile “Rahman” a niyaz edilmektedir. Kur’an’ın “İster Allah diyerek, ister Rahmân diyerek yakarın; hangisiyle yakarsanız olur, çünkü bütün güzel isimler O’na mahsustur.”(17/110) ayeti ile duanın terkip ve içeriği uygun düşmektedir.

- Subhaneke ya Allâh tealeyte yâ... zikri neden sadece sabah ve ikinci namazlarına müteakip gelmektedir?

Bu tercihin hikmetini Bediüzzaman Hazretleri açıklamamıştır. Ancak namazın ve namaz vakitlerinin tahsisinin hikmetlerini açıkladığı [Dokuzuncu Söz](#)'de sabah ve ikinci namazları bahsinde şuunat-ı ilahiyeye daha çok vurgu yapmaktadır. Bu zikrin terkibine baktığımızda her satır başının tesbih ifadesi olan "**subhaneke**" ile başlayıp "**Rahman**" ismi ile bitiyor olması dikkat çekicidir. Bu iki kelime arasında Allah'ın çeşitli isimleri zikredilip niyazda bulunmaktadır. Bu terkip, sabah ve ikinci vakitlerine sarihane işaret eden "**Güneşin doğmasından önce de batmasından önce de Rabbini övgüyle tesbih et.**" (Tâhâ, 20/130) ayeti ile uygunluk göstermektedir. Duanın her satır başındaki “Subhaneke” kelimesi tesbih, içeriğinde esmalar ise "övgü" ifade eder. Her satır sonunda Allah'ın merhamet ve inayetini celbedecek olan "**Rahman**" ismi de rahmet-i ilahiyeye vesile olacaktır.

Ayrıca hadis-i şerifte vardır ki:

“Gece ve gündüz melekleri, nöbetle yanınıza gelip giderler. Sabah ve ikinci

namazlarında toplanıp nöbet değiştirirler. Sonra geceyi yanınızda geçiren melekler, Allah'ın huzuruna çıkarlar. Allah Teâlâ da bildiği hâlde melekler: **'Kullarımı ne halde bıraktınız?'** diye sorar. (Melekler de): **'Yanlarından namaz kılarlarken ayrıldık, yanlarına geldiğimizde namaz kılarlarken bulduk.'** cevabını verirler.”(19)

Meleklerin nöbet değişiminde Rahman olan Allah'ı daha çok tesbih eder ve af diler vaziyette bulunmakta dikkat çekici bir başka nokta olarak karşımıza çıkmaktadır.

- "Subhaneke ya Allâh tealeyte yâ..." ve "Ya Cemilu Ya Allah..." dualarının kaynağı nedir?

Belli başlı mütedavil hadis kitaplarında bu dualara rastlayamadık. Ancak bu dualar büyük hadis âlimi Ahmed Ziyâeddin Gümüşhânevî tarafından telif edilmiş olan *"Mecmû'atü'l-Ahzâb"* adlı üç ciltlik evrad kitabında geçmektedir.(20) Kişinin Allah'a ayet ve hadis-i şeriflerde geçen duâlarla niyazda bulunması evladır. Ancak gereken âdâba riâyet edildiği sürece, içeriği ve terkibi Kur'an ve Sünnet'e uygun olan duâlarla da niyazda bulunabilir.

I) Ardından eller açılır,

"Sübhâneke âhiyyen şerâhiyyen tealeyte lâ ilâhe illâ ente ecirnâ ve ecir üstâdenâ ve vâlideynâ ve rufekâenâ ve âkribâenâ ve ahhâbene'l-mü'minîne'l-muhlisîyne (eller aşağıya çevrilir) mine'n-nâr ve min külli nâr vahfaznâ mişerri'n-nefsi ve'ş-şeytan ve min şerri'l-cinni ve'l-insân ve min şerri'l-bid'âti ve'd-dalâleti ve'l-ilhâdi ve't-tuğyân (eller yukarı çevrilir) bi âfvike yâ Mücir, bi fadlike yâ Gaffâr, bi rahmetike yâ erhame'r-râhimîn. Allâhumme edhilne'l-cennete mea'l-ebrâr, bişefâati nebiyyike'l-muhtar. Amîn ve'l-hamdülillâhi rabbi'l-âlemin."

Allah'ı tesbih edip çeşitli şerhlerden istiaze edilen bu kapsamlı dua şu niyazla bitmektedir:

"Allah'ım! Seçkin peygamberinin şefaatiyle, iyilerle beraber, bizleri cennete idhal eyle!"

"Dualarımızı kabul buyur. Hamd olsun Âlemlerin Rabbi Allah'a ki, hamd ancak kendisine mahsustur."

Euzu besmele çekilerek Haşr Suresinin son beş ya da üç ayeti okunur.

Ma'kil b. Yesâr, Resûlullah'ın (asm) şöyle buyurduğunu rivâyet etmektedir:

“Kim sabahladığında üç defa 'Euzu billahi's-semî'i'l-'alîmi mine's-şeytâni'r-racîm.' deyip Haşr sûresinin son üç âyetini okursa, o geceleyene kadar Allah, istiğfar edecek yetmiş bin meleği ona vekil kılacaktır. Eğer bu kişi o gün ölürse şehit olarak ölür. Kim bu âyetleri gecelediği vakit okursa yine aynı mertebede olur.”(21)

Bu ayetler akşam namazından sonra da okunmaktadır.

Kaynaklar:

1. İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 67, 68; Cezîrî, el-Mezâhibü'l-erbe'a, I, 283.
2. Buhârî, Ezan, 8.
3. İânetü't-Tâlibîn, 1:232-23.
4. Müslim b. Haccâc el-Nisâbü'rî, Sahîh-i Muslim, Halîl Me'mûn Şîhâ (Thk.), Dâru'l-Ma'rife, Beyrût 2010, Mesâcid, 135, 136.
5. El-Müsned, Kitâbü'l-Ezkâr ve 'd-Deavât (14995); Sünen-i İbn-i Mâce, Kitâbü'd-Duâ; Buhârî, el-Edebu'l-Müfred; İbn Hibbân, 598/2413; Hâkim, 1/521.
6. Bedüzzaman Hazretlerinin husûsi defteri, Barkod Medya Tarafından orijinal sâhifeleri taranarak birebir aynı görüntüsünde, “Bedüzzaman Said Nursi'nin Bizzat Yazdırdığı ve Okuduğu Orijinal Cevşen-i Kebir ve 33 Hadis-i Şerif” adıyla kitap olarak basılmış ve 2013 yılında yayınlanmıştır.
7. El-Müsned, Kitâbü'l-Ezkâr ve 'd-Deavât (14995); Sünen-i İbn-i Mâce, Kitâbü'd-Duâ; Buhârî, el-Edebu'l-Müfred; İbn Hibbân, 598/2413; Hâkim, 1/521 .
8. Neylu'l-Evtar, 2/577.
9. Tirmizî, Daavât, 64.
10. Müsned, Ahmed b. Hanbel, c. 4, s. 56; Cemu'l-Fevaid, c. 5, s. 237, h. 9242-43. el-Fethu'l-Kebir, II/357.
11. Süleyman b. el-Eşas es-Sicistânî Ebû Dâvûd (ö. 275/889), Sünenü Ebî Dâvûd, Halîl Me'mûn Şîhâ (Thk.), Dâru'l-Ma'rife, Beyrût 2001, Edeb, 100.
12. Müslim, Mesâcid 128-134; Ebû Dâvûd, Salât 149, 179; Nesâî, Sehv 64.
13. Ebu Davud, Salat 367, (1546); Nesai, İstiaze 21, (8, 264).
14. Buhârî Nikâh 17; Müslim Zikir 97 98. Ayrıca bk. Tirmizî Edeb 31; İbni Mâce Fiten 31.
15. Süleyman b. Ahmed et-Taberânî, el-Mu'cemu'l-kebir, thk. Hamdi Abdulmecîd (Kahire: Mektebetu İbn Teymîyye, ts.), 3/83.
16. Zebidi, İthaf, 5/131; Kenzü'l-ummal, no: 5058.
17. İslâm Ansiklopedisi, “salvele” c.7 s.124.

-
18. Tirmizî, Deavât, 87; İbn Mâce, Dua, 9; Dârimî, es-Sünen, Fedâilü'l-Kur'an, 14; Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn, 258.
19. Muvatta, Kasru's-salat, 82; Buhârî, Mevâkît, 16, Bed'u'l-halk, 6, Tevhid, 33; Müslim, Mesâcid, 210.
20. Mecmuatul-Ahzab/Gümüşhanevi 2/333 ve 1/211.
21. Tirmizî, "Fedâilü'l-Kur'an", 22 (No. 2922).